

دانشگاه بلوچستان

تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

بررسی ویژگی‌های زبانی و بلاغی شعر حسن هنرمندی (دفتر شعر هراس)

استاد راهنما:

دکتر عبدالعلی اویسی کهخا

استاد مشاور:

دکتر احمدرضا کیخاfrزانه

تحقیق و نگارش:

آزیتا طاهری

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره‌مند شده است)

شهریور ۹۲

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان بررسی ویژگی‌های زبانی و بلاغی شعر حسن هنرمندی قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی توسط دانشجو آرزیتا طاهری تحت راهنمایی استاد پایان نامه دکتر عبدالعلی اویسی که‌خا تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

نام و امضاء دانشجو

آرزیتا طاهری

این پایان نامه واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیئت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات

تکمیلی:

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب آرزیتا طاهری تأیید می‌کنم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان‌نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می‌باشد.

آرزیتا طاهری

امضاء

تقدیم به:

خدایی که هر چه داریم از اوست.

به **مادرم** او که نخستین بار کلمات زیبای پارسی را

یک حرف دو حرف بر زبانم الفاظ نهاد و گفتن آموخت

به **پدرم** که از نگاهش صلابت

از رفتارش محبت

و از صبرش ایستادگی را آموختم.

و همسرم

که همچون گوهر بی‌بدیل همراه زمین‌ساز هدایت بنده به سوی علم و دانش بودند.

تقدیم به آنان که به من آموختند چگونه زیستن را، اوج گرفتن را.

تقدیم به آنان که دوستشان دارم، تقدیم به آنان که دوستم دارند.

سپاسگزاری

سپاس خدایی را که هستی‌مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به هم‌نشینی رهروان دانش مفتخرمان نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

بایسته می‌دانم از استاد گرانقدر جناب آقای **دکتر عبدالعلی اویسی** که‌خا به جهت راهنمایی‌هایی که از آغاز تا اتمام پایان‌نامه راه‌گشای اینجانب بودند، تشکر و قدردانی نمایم. و نیز از استاد مشاور ارجمند جناب آقای **دکتر احمد رضا کیخافرزانه** به جهت راهنمایی‌های بی‌دریغ‌شان نهایت سپاس و امتنان را دارم.

بر خود لازم می‌دانم از پدر و مادر عزیزم که همیشه مایه امید و افتخار من بودند، مشوقان همیشگی من، تشکر و قدردانی کنم. از همسر مهربانم به خاطر تمام زحماتی که می‌کشد. از سایر اعضای خانواده که صبورانه دغدغه‌های زندگی‌ام را پذیرفتند و از تمامی دوستانی که با من بوده و هستند کمال تشکر را دارم.

چکیده:

شعر کلامی خیال‌انگیز و هنری است که قواعد معمول زبان در آن شکسته می‌شود، حسن هنرمندی از شاعران معاصر ایران است که برای بیان افکار و درونیات خود به زبان شعری روی آورده و استعداد خود بیشتر در قالب چهارپاره و شعر نو بکار گرفته است.

هر شعری از جهاتی قابل بررسی است، از مهم‌ترین عناصر قابل بررسی در شعر می‌توان به زبان، موسیقی، و معنا اشاره کرد. کاربرد متفاوت زبان و نیز صنایع بدیعی تفاوت‌های سبکی بین شاعران را پدید می‌آورد. در این کار تحقیقی به بررسی ویژگی‌های زبانی و موسیقی شعر این شاعر بر اساس دفتر شعر **هراس** پرداخته‌ایم. و فصلی کوتاه نیز در بیان معانی شعر او آورده شده است. و سعی در آن داشته‌ایم که شیوه‌ی بکارگیری زبان و بلاغت در شعر هنرمندی را بشناسانیم.

این پژوهش شامل چهار فصل است:

فصل اول: کلیات (تعریف مسأله، بیان پرسش‌ها و فرضیات تحقیق، مقدمه، زندگی‌نامه و سال‌شمار زندگی

شاعر)

فصل دوم: بلاغت و موسیقی در دفتر **هراس**

فصل سوم: ویژگی‌های زبانی مجموعه‌ی **هراس**

فصل چهارم: معنا و نتیجه‌گیری

واژگان کلیدی: شعر نو فارسی، حسن هنرمندی، زبان، بلاغت، معنا.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱- فصل اول: کلیات.....	۱
۱-۱- تعریف مسأله و بیان سوال‌های اصلی تحقیق.....	۲
۲-۱- سابقه و ضرورت انجام تحقیق.....	۲
۳-۱- فرضیه‌ها.....	۲
۴-۱- هدف‌ها.....	۲
۵-۱- روش انجام تحقیق.....	۳
۶-۱- زندگی‌نامه‌ی شاعر.....	۳
۷-۱- سال‌شمار زندگی شاعر.....	۵
۸-۱- آثار شاعر.....	۵
۱-۸-۱- ترجمه‌ها.....	۶
۲-۸-۱- سروده‌ها.....	۶
۲- فصل دوم: موسیقی و تصویر.....	۷
۱-۲- مقدمه.....	۸
۲-۲- موسیقی بیرونی.....	۸
۱-۲-۲-۱- موسیقی بیرونی در اشعار سنتی حسن هنرمندی.....	۸
۲-۲-۲-۲- موسیقی بیرونی اشعار هنرمندی در قالب نیمایی.....	۱۶
۱-۲-۲-۲-۱- بحر رجز.....	۱۶
۲-۲-۲-۲-۲- بحر رمل.....	۱۷

- ۱۹..... ۳-۲-۲-۲-۲ بجر مضارع
- ۲۰..... ۳-۲-۳-۲ موسیقی کناری
- ۲۰..... ۱-۳-۲-۲ قافیه
- ۲۱..... ۱-۱-۳-۲ مصوت بلند آ/â
- ۲۲..... ۲-۱-۳-۲ مصوت بلند او /u
- ۲۳..... ۳-۱-۳-۲ صامت + مصوت بلند + صامت + صامت
- ۲۳..... ۴-۱-۳-۲ صامت + مصوت بلند + صامت
- ۲۵..... ۵-۱-۳-۲ صامت + مصوت کوتاه + صامت
- ۲۶..... ۶-۱-۳-۲ صامت + مصوت کوتاه + صامت + صامت
- ۲۷..... ۲-۳-۲-۲ ردیف
- ۲۷..... ۱-۲-۳-۲-۲ ردیف فعلی
- ۲۹..... ۲-۲-۳-۲-۲ ردیف: ضمیر
- ۲۹..... ۳-۲-۳-۲-۲ ردیف را
- ۳۰..... ۴-۲-۳-۲-۲ ردیف ضمیر + را
- ۳۰..... ۵-۲-۳-۲-۲ ردیف ضمیر + فعل
- ۳۱..... ۴-۲-۴-۲-۲ موسیقی درونی
- ۳۱..... ۱-۴-۲-۲ سجع
- ۳۲..... ۱-۱-۴-۲-۲ سجع متوازی
- ۳۳..... ۲-۱-۴-۲-۲ سجع مطرف
- ۳۴..... ۳-۱-۴-۲-۲ سجع متوازن
- ۳۶..... ۲-۴-۲-۲ جناس

- ۳۷.....جناس تام.....۱-۲-۴-۲
- ۳۷.....جناس مضارع و لاحق.....۲-۲-۴-۲
- ۳۸.....جناس خط یا تصحیف.....۳-۲-۴-۲
- ۳۸.....جناس ناقص یا محرف.....۴-۲-۴-۲
- ۳۸.....جناس زاید.....۵-۲-۴-۲
- ۳۹.....تکرار.....۳-۴-۲
- ۳۹.....تکرار واج (واج آرایی).....۱-۳-۴-۲
- ۴۱.....تکرار واژه.....۲-۳-۴-۲
- ۴۲.....تکرار عبارت.....۳-۳-۴-۲
- ۴۳.....تکرار هجا.....۴-۳-۴-۲
- ۴۳.....تکرار بند.....۵-۳-۴-۲
- ۴۵.....طرد و عکس.....۶-۳-۴-۲
- ۴۶.....۵-۲- موسیقی معنوی.....
- ۴۶.....۱-۵-۲- ایهام.....
- ۴۸.....۲-۵-۲- تضاد.....
- ۴۹.....۳-۵-۲- متناقض نما(پارادوکس).....
- ۵۰.....۴-۵-۲- تنسیق الصفات.....
- ۵۱.....۵-۵-۲- مراعات نظیر.....
- ۵۲.....۶-۲- تصویر.....
- ۵۲.....۱-۶-۲- تشبیه.....
- ۵۲.....۱-۱-۶-۲- تشبیه مرسل.....

- ۵۳ ۲-۱-۶-۲ تشبیه مجمل
- ۵۴ ۲-۱-۶-۳ تشبیه موکد
- ۵۴ ۲-۱-۶-۴ تشبیه بلیغ
- ۵۵ ۲-۶-۲ استعاره
- ۵۵ ۲-۶-۲-۱ استعاره‌ی مصرحه:
- ۵۶ ۲-۶-۲-۲ استعاره‌ی مکنیه:
- ۵۸ ۲-۶-۳ حس آمیزی
- ۶۰ ۳- فصل سوم: زبان
- ۶۱ ۳-۱- مقدمه
- ۶۲ ۳-۲- کهن‌گرایی
- ۶۲ ۳-۲-۱- واژگانی
- ۶۳ ۳-۲-۲- ساختاری
- ۶۴ ۳-۲-۲-۱ ضمیر رقصان
- ۶۴ ۳-۲-۲-۲ آوردن صفت پیشین بعد از هسته
- ۶۵ ۳-۲-۲-۳ شناسه به جای مفعول
- ۶۵ ۳-۲-۲-۴ انواع کاربردهای را
- ۶۶ ۳-۲-۲-۵ وصف مقلوب
- ۶۷ ۳-۲-۲-۶ صفت جانشین موصوف
- ۶۸ ۳-۲-۲-۷ پسوندهای شباهت
- ۶۸ ۳-۲-۲-۸ یکی به جای یک
- ۶۹ ۳-۲-۲-۹ تغییر خوانش

- ۶۹ ۳-۳- گروه اسمی
- ۶۹ ۳-۳-۱- ترکیب اضافی
- ۷۰ ۳-۳-۲- ترکیب وصفی
- ۷۰ ۳-۴- فعل
- ۷۰ ۳-۴-۱- فعل ساده
- ۷۱ ۳-۴-۲- فعل پیشوندی
- ۷۱ ۳-۴-۳- فعل مرکب
- ۷۱ ۳-۴-۴- عبارت فعلی
- ۷۲ ۳-۵- صوت (شبه جمله)
- ۷۲ ۳-۵-۱- افسوس
- ۷۳ ۳-۵-۲- تعجب
- ۷۳ ۳-۵-۳- آرزو
- ۷۳ ۳-۶- حذف
- ۷۳ ۳-۶-۱- حذف به قرینه‌ی لفظی
- ۷۳ ۳-۶-۲- حذف به قرینه‌ی معنوی
- ۷۴ ۳-۷- نوآوری واژگان
- ۷۴ ۳-۷-۱- آفرینش ترکیب‌های جدید
- ۷۵ ۳-۸- نوآوری ساختاری
- ۷۵ ۳-۸-۱- تقدیم و تاخیر
- ۷۵ ۳-۸-۱-۱- تقدیم فعل
- ۷۶ ۳-۸-۱-۲- تقدیم مسند

۷۶ تاخیر نهاد ۳-۱-۸-۳
۷۷ تاخیر مفعول ۴-۱-۸-۳
۷۸ تاخیر متمم ۵-۱-۸-۳
۷۸ تاخیر مسند ۶-۱-۸-۳
۷۹ فصل چهارم: معنا
۸۰ ۱-۴ مقدمه
۸۱ ۲-۴ بدبینی و نومییدی
۸۴ ۳-۴ امید
۸۵ ۴-۴ نفرت
۸۵ ۱-۴-۴ نفرت از خود
۸۶ ۲-۴-۴ نفرت از زندگی
۸۶ ۳-۴-۴ نفرت از دیگران:
۸۷ ۵-۴ هراس
۸۸ ۶-۴ وطن پرستی
۹۲ ۷-۴ زن و عشق به زن
۹۳ ۸-۴ اغتنام فرصت
۹۴ نتیجه گیری
۹۶ منابع

فهرست علائم

نشانه	علامت
دفتر اول هراس	هراس ۱
دفتر دوم هراس	هراس ۲

فصل اول

کلیات

۱-۱- تعریف مسأله و بیان سوال‌های اصلی تحقیق

نقد و بررسی آثار هنری اعم از آثار ادبی و غیر ادبی همواره در طول تاریخ وجود داشته است، این گونه بررسی‌ها از سویی شناساننده‌ی شعر و شاعران به عموم مردم بوده‌اند و از سویی دیگر موجب اعتلای آثار ادبی می‌شوند. شعر ادب در دوره‌ی معاصر به گونه‌ای تقریباً متفاوت با دوره‌های پیشین راه کما را می‌پیماید. بسیاری از شاعران معاصر به شیوه‌ای متفاوت با پیشینیان سخن می‌سرایند و با این وجود بسیاری نیز چندان مشهور نیستند. در پژوهش پیش رو بر آن بوده‌ایم تا شعر حسن هنرمندی یکی از شاعران معاصر را از نظر به کارگیری زبان و بلاغت مورد بررسی قرار دهیم و با افکار و آراء ایشان بیشتر آشنا شویم.

۲-۱- سابقه و ضرورت انجام تحقیق

پیرامون شعر حسن هنرمندی تا کنون مقالات معدودی و یک کتاب به چاپ رسیده است که این آثار بیشتر به بررسی ذهن و فکر هنرمندی پرداخته‌اند. در این پژوهش زمینه‌ی آشنایی مختصر افراد با زبان و بلاغت و تا حدودی نیز فکر شاعر فراهم آمده است.

۳-۱- فرضیه‌ها

- ۱- استفاده از زبان در شعر حسن هنرمندی متفاوت و مختص خود اوست.
- ۲- صناعات ادبی و بلاغت کلام در شعر هنرمندی به گونه‌ای هنرمندانه به چشم می‌خورد.
- ۳- هنرمندی گرایش به عشق زمینی دارد.

۴-۱- هدف‌ها

- ۱- شناساندن زبان و فکر حسن هنرمندی.
- ۲- تبیین جلوه‌های بلاغت در شعر هنرمندی.
- ۳- تحلیل تعدادی اشعار که در متن آورده شده است.

۱-۵- روش انجام تحقیق

شیوهی انجام این پژوهش روش کتابخانه‌ای بوده است. نگارنده پس از مطالعه‌ی دقیق دفاتر شعر مورد نظر و نیز کتاب‌های مرتبط با موضوع پژوهش به بررسی جنبه‌های زبانی، بلاغی، و فکری شعر حسن هنرمندی پرداخته است. و نظر به اینکه شیوهی کار توصیفی بوده است از آورد آمار و ارقام برای نشان دادن شواهد خودداری شده و بیان شواهد متعدد بر ارائه‌ی کمیت ترجیح داده شده است.

این رساله‌ی پژوهشی در مورد بررسی ویژگی‌های زبانی و بلاغی و نیز فکر حسن هنرمندی بر اساس دفاتر شعر هراس ۱ و ۲ در چهار فصل تدوین شده است. در فصل اول مباحث کلیات این رساله شامل تعریف مسأله و بیان فرضیه‌ها و سوالات اصلی تحقیق و نیز زندگی‌نامه و سال‌شمار زندگی شاعر و آثار او بیان می‌شود. فصل دوم بکارگیری آرایه‌های بلاغی در شعر هنرمندی را مورد کنکاش قرار داده است. فصل سوم به بیان ویژگی‌های زبانی شعر هنرمندی می‌پردازد. در فصل چهارم معانی متعدد شعر هنرمندی مورد بررسی قرار گرفته است و در پایان یک نتیجه‌گیری مختصر از مباحث مورد بحث در این رساله ارائه شده است.

شایان ذکر است که دفتر شعر هراس ۲ در بردارنده‌ی اشعار هراس ۱ و نیز تعدادی قطعه‌ی افزوده است. لذا اکثر قسمت‌های این پژوهش بر روی دفتر دوم هراس بوده است به جز قطعاتی از دفتر اول که در دفتر دوم تکرار نشده‌اند.

۱-۶- زندگی‌نامه‌ی شاعر

در سال ۱۳۰۵ و یا به روایتی ۱۳۰۷، در دهکده‌ی زیبای مرجان در دهستان بالا طالقان به دنیا آمد و پدر و مادرش او را حسن نام نهادند. سال‌های اولیه‌ی کودکی را در همان روستا سپری کرد پس از مرگ پدرش در سال ۱۳۱۱ او به همراه مادر و برادر کوچکترش، حسین، به ساری نزد دایی (و یا عمویشان) رفتند. تحصیلات ابتدایی را در ساری گذراند و پس از اتمام دوره‌ی دبستان برای ادامه تحصیل دانشسرای مقدماتی ساری را انتخاب کرد، تا معلم شود. در سال ۱۳۲۵ شاگرد اول دانشسرای مازندران شد و در مهرماه همین سال شروع به تدریس نمود.

در سال ۱۳۲۹ تصمیم گرفت تا در رشته‌ی زبان و ادبیات فرانسه ادامه تحصیل دهد. در دانشگاه تهران پذیرفته شد. اما پس از مدتی تحصیل در این دانشگاه را رها کرد و به فرانسه رفت تا در رشته‌ی پزشکی ادامه تحصیل دهد! اما به دلایلی نتوانست تحصیل در فرانسه را نیز به پایان برساند و مجبور به بازگشت به ایران شد.

پس از بازگشت به ایران با توجه به آشنایی که با زبان و ادبیات فرانسه پیدا کرده بود به مطالعه‌ی ادبیات فرانسه پرداخت و در سال‌های ۱۳۳۴ کتاب مائده‌های زمینی و ۱۳۳۵ کتاب سکه‌سازان اثر آندره ژید را به فارسی ترجمه کرد. نخستین مجموعه‌ی سروده‌های هنرمندی با عنوان هراس در سال ۱۳۳۷ منتشر شد.

پس از این ماجراها به اصرار برادرش در سال ۱۳۳۹ مجدداً تصمیم به ادامه تحصیل گرفت و در سال ۱۳۴۲ موفق به گرفتن لیسانس در رشته‌ی زبان و ادبیات فرانسه شد. پس از آن بلافاصله به فرانسه رفت و به تکمیل تحصیلاتش پرداخت و توانست در بهمن ماه ۱۳۴۶ از رساله‌ی دکتری دانشگاهی‌اش در زمینه‌ی ادبیات تطبیقی دفاع نماید. در مدت اقامتش در فرانسه در جلسات ادبی و سخنرانی‌ها و همایش‌ها شرکت می‌کرد و نظرات خود را درباره‌ی ادبیات فرانسه و ایران بیان می‌نمود. این سخنرانی‌ها و نیز موضوع ابتکاری پایان نامه‌اش تحسین استادان ادب فرانسه را برانگیخت و آثار وی را در پیوندهای فرهنگی میان دو کشور موثر خواندند. آنچه خود او بیان می‌کند حاکی از این است که این تحقیق و پژوهش‌هایش در مورد آندره ژید تأثیر عشق او به "پریچه‌ای غربی" بوده است. که گویا این عشق به سرانجامی نرسید. و شاید هم به همین دلیل بود که بعداً هم هیچگاه ازدواج نکرد.

پس از بازگشت به ایران در کنار کار در وزارت فرهنگ و هنر به فعالیت‌های ادبی خود که همکاری با نشریات و اجرای برنامه‌های رادیویی بود، ادامه داد. مدتی نیز به تدریس در دانشگاه تهران پرداخت و در سال ۱۳۵۶ با سمت استادیاری از کار دولتی بازنشسته شد.

تقریباً از همین زمان است که دوران انزوا و سکوت هنرمندی آغاز می‌شود مدتی در فرانسه زبان عربی را فرامی‌گیرد، چندسالی را در الجزایر به تدریس می‌پردازد و بالاخره به ایران بازمی‌گردد. مدتی در ساری، شهری که در آن بالیده بود، زندگی می‌کند. امکانات مادی اندک نیز به این انزوای او دامن می‌زند. درخواست‌ها و نامه‌نگاری‌هایش برای افزایش حقوق و مزایا نیز به جایی نرسید. در سال ۱۳۶۸ به فرانسه رفت. در پاریس نیز تلاش کرد به تدریس بپردازد اما موفق نشد. موضوع سخنرانی‌اش در همایش بزرگداشت هزاره‌ی شاهنامه پذیرفته نشد. این ناکامی‌ها و سرخورده‌گی‌ها زندگی ادبی او را نیز تحت تأثیر قرار داد، آثار جدیدی تألیف نکرد و اگر در مجلس و محفلی هم دیده می‌شد آرام و بی‌صدا می‌آمد و بدون اینکه سخنی بگوید جلسات را ترک می‌نمود. گاهی نیز به کتابخانه‌ها می‌رفت و به مطالعه می‌پرداخت.

بعد از این هیچگاه به ایران بازنگشت حتی فوت مادرش در سال ۱۳۷۳ نیز نتوانست او را به وطن بازگرداند. در این شرایط آتش سوزی ناگهانی که باعث شد تعدادی از کتاب‌هایش بسوزد نیز بیش از پیش او را

از پای درآورد. سرانجام در ۲۶ شهریورماه ۱۳۸۱ خودش به زندگی‌اش خاتمه داد. و جنازه‌اش به گورستان تیه در ده کیلومتری پاریس تشییع شد و در بخش مسلمانان این گورستان به خاک سپرده شد. (نقل به مضمون کامیار عابدی، ۱۳۹۲: ۴۴-۱۵)

۱-۷- سال‌شمار زندگی شاعر

- ۱۳۰۵- تولد در دهکده‌ی مرجان در دهستان بالا طالقان
- ۱۳۱۱- فوت پدر و رفتن نزد دایی (عمو) در ساری
- ۱۳۲۵- کسب مدال درجه ۲ علمی در دانشسراهای مازندران، استخدام وزارت فرهنگ.
- ۱۳۲۶- کوچ به تهران و چاپ اولین شعرها و نوشته‌ها در نشریه‌ی تهران نشر.
- ۱۳۲۹- رفتن به دانشگاه تهران برای خواندن زبان فرانسه و رها کردن آن پس از چند ماه، رفتن به فرانسه و تحصیل در رشته‌ی پزشکی.
- ۱۳۳۲- بازگشت به ایران به دلیل قطع کامل ارز دولتی.
- ۱۳۳۴- ترجمه‌ی کتاب مائده‌های زمینی
- ۱۳۳۵- ترجمه‌ی کتاب سکه‌سازان.
- ۱۳۳۶- ترجمه‌ی مجموعه سروده‌های شاعران فرانسوی، از رمانتیسیم تا سورئالیسم.
- ۱۳۳۷- انتشار مجموعه شعر هراس
- ۱۳۳۹- ثبت نام در دانشگاه تهران
- ۱۳۴۲- اخذ مدرک لیسانس زبان و ادبیات فرانسه، رفتن به پاریس برای ادامه‌ی تحصیل.
- ۱۳۴۶- اخذ درجه‌ی دکتری زبان و ادبیات فرانسه
- ۱۳۴۷- تدریس در انستیتوی فرانسه‌ی تهران به مدت سه نیمسال.
- ۱۳۴۸- نوشتن و اجرای برنامه‌ی رادیویی سفری در رکاب اندیشه
- ۱۳۵۶- بازنشستگی با مقام استادیاری
- ۱۳۵۸- دریافت تصدیق‌نامه‌ی عربی فصیح در انستیتوی مطاعات اسلامی دانشگاه پاریس.
- ۱۳۵۹- تدریس زبان فارسی در دانشگاه الجزایر.
- ۱۳۶۴- بازگشت به ایران و اقامت در ساری.
- ۱۳۶۸- رفتن از وطن به سوی پاریس برای همیشه.
- ۱۳۶۹- رد موضوع سخنرانی در همایش بزرگداشت هزاره‌ی فردوسی.
- ۱۳۷۳- فوت مادر.
- ۱۳۸۱- خودکشی.
- (برگرفته از کتاب رهنورد گمشده، عابدی، ۱۳۹۲)

۱-۸- آثار شاعر

۱-۸-۱- ترجمه‌ها

- ۱- مائده‌های زمینی سال ۱۳۳۴
- ۲- سکه‌سازان سال ۱۳۳۵
- ۳- از رمانتیسیم تا سورئالیسم سال ۱۳۳۶

۱-۸-۲- سروده‌ها

- ۱- دفتر شعر هراس ۱ سال ۱۳۳۷
- ۲- دفتر شعر هراس ۲ تاریخ نامعلوم
به نقل از کتاب رهنورد گمشده نوشته‌ی کامیار عابدی.

فصل دوم

موسیقی و تصویر